

'Zorg steeds een aantekenboekje of schetsboek bij de hand te hebben dan kunt ge ook anderen van uw ervaringen laten profiteren..', dr. Jac. P. Thijsse, 'Het Vogeljaar', 1904.

Marc van Houten

Gestreepte Strandloper in de Buitenvaart-Noord op 29 april

Op maandag 29 april 2002 was ik broedvogels aan het inventariseren in het gebied 'Buitenvaart-Noord', gelegen in de westelijke Eempolders, met name in het zuidoosten van de Maatpolder, gemeente Eemnes. Het gebied bestaat uit nat grasland, dat periodiek plas-dras staat en is 15,5 ha groot. In het noordelijk gedeelte is een circa 1 ha grote plas gegraven.

Vanaf 6.35 uur liep ik over de Eemkade waar ik een goed uitzicht had over het gebied. Er stond een krachtige zuidwestenwind, de temperatuur bedroeg 8 °C en het was geheel onbewolkt. Toen ik omstreeks half acht bij de plas aankwam telde ik daar door de telescoop, ingesteld op een vergroting van twintig maal, de aanwezige vogelsoorten. Ik ontdekte daaronder kemphanen en IJslandse grutto's. Om een onverklaarbare reden vlogen beide vogelsoorten plotseling op, waarna de IJslandse grutto's uit het zicht verdwenen en de kemphanen al snel weer op een nabijgelegen grasland landden. Mijn oog viel echter direct op één achtergebleven vogel, die nog geen 100 m van mij verwijderd was. In eerste instantie dacht ik

aan een vrouwtje kemphaan doch de gestreepte borst welke direct bij het wit van de buik stopte, sloot dit direct uit en ik voelde dat ik met een geheel andere soort te doen had.

De vogel had het formaat van een vrouwtje kemphaan, die ik kort tevoren goed had kunnen observeren, en hij stond met de kop in de wind zo maar 'wat te staan'. Doordat ik de zon in de rug had, kon ik de vogel goed bekijken en achter de dijk had ik weinig last van de wind. Gelukkig had ik pen en papier bij me waardoor ik de opvallende

kenmerken direct op schrift kon stellen.

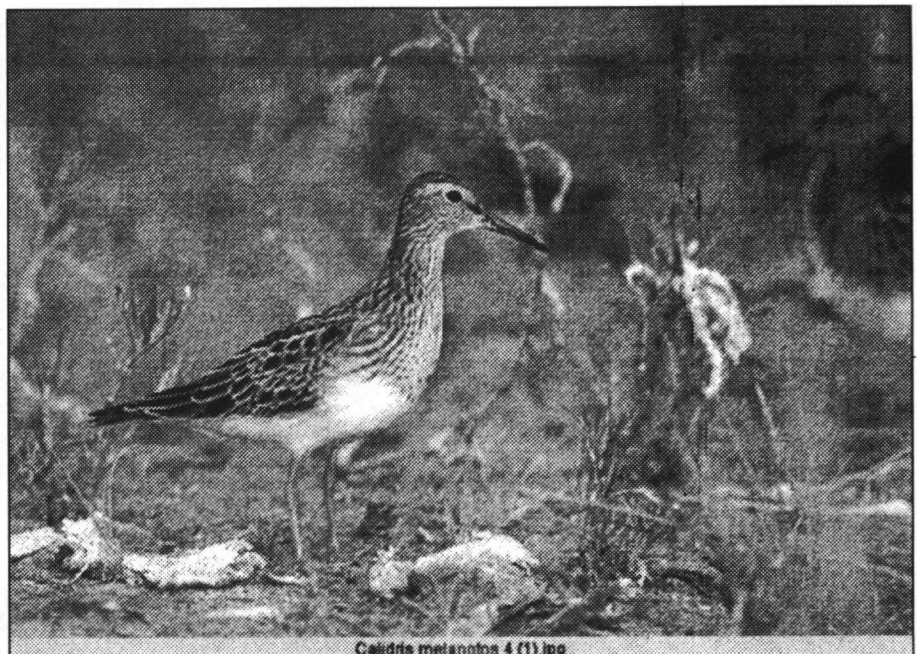
Beschrijving

Grootte en structuur

Formaat even groot of iets kleiner dan een vrouwtje kemphaan. De snavel leek iets korter dan die van de kemphen.

Kop

De vogel had een relatief klein kopje en bezat een witte wenkbrauwstreep, welke een donker uiterlijk had; mogelijk door vermenging van donkere veertjes of veerranden. De lengte van deze wenkbrauw-

Calidris melanotos 4 (1).jpg

Amerikaanse gestreepte strandloper

streep liep voorbij het oog. De ruimte tussen het oog en de zij-kanten van de snavel was vaag donker. De kruin was donkerder gestreept tot de wenkbrauw-streep.

Bovendelen

De rug had een bruin uiterlijk, de rugveren hadden lichtkleu-rige veerranden, doch minder opvallend dan de kempaan.

Onderdelen

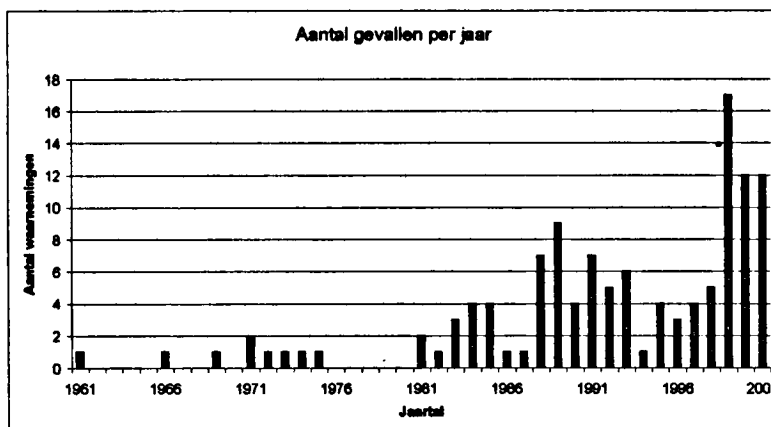
De borst had een bruinige on-derkleur en was bezet met zwarte streepjes, van boven naar beneden lopend. Naar bo-ven toe leken ze fijner te wor-den. De gekleurde borst stopte en ging direct over in de witach-tige buik. De kin was witachtig.

Naakte delen

De snavel was donker, mogelijk zwart en kleurde naar de basis geelgroen. De snavel was iets omlaag gebogen. De poten wa-ren geelgroen en vrij lang. Het oog was zwart en de oogring wit.

Gedrag

Het gedrag was nogal passief; tegen de wind in stilstaand. Door bovengenoemde kenmer-ken kon ik de vogel determineren op gestreepte strandloper (*Calidris melanotos*). Nadat ik even werd afgeleid door een langstreckende lepelaar kon ik de vogel niet meer op dezelfde plaats terugvinden. Na een kort-stondig rondkijken vloog hij snel over me heen richting zuidoost. In de korte flits van overvliegen viel me alleen de witte buik op. Doordat ik tegen de zon in moest kijken kon ik de vogel slecht in de vlucht zien. Niet veel later raadpleegde ik Grant et al (2000) waarbij ik de vogel, in vergelijking met mijn veld-aantekeningen, inderdaad als Gestreepte Strandloper kon be-namen. Vooral het zinsdeel

Figuur 1 - Ovezicht van aantallen per jaar

'scherp van witte buik afge-scheiden dicht gestreepte borst', gaf mij voldoende over-tuiging. Of de vogel na mijn waarneming nog gezien is, is mij niet bekend. Later die och-tend waren er enkele flinke re-genbuien waardoor het waarne-men bemoeilijkt werd.

Voorkomen

In 1989 is Sovon Vogelonder-zoek Nederland (Sovon) gestart met het verzamelen van waarnemingen van niet-broedvogels die te zeldzaam zijn om goed uit de andere projecten naar voren te komen, een project in samen-werking met de Dutch Birding Assosiation (DBA). Het is de bedoeling om met dit project, via het inzamelen van losse waarnemingen, vogelsoorten te monitoren die nog niet systema-tisch gevolgd werden: ze waren te talrijk om te worden geregis-treerd door de Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avi-fauna (CDNA), maar te zeld-zaam om substantieel in het Punt-Transect-Tellingenproject te worden meegenomen. Dit Bijzondere Soorten Project-niet broedvogels (BSP-nb) is het eenvoudigste Sovon-project. Ie-deren kan waarnemingen van de 'krenten in de pap' op een formulier invullen en opsturen. Datum, waarnemingsplaats

(kilometerhok) en aantal worden ingevuld. Er worden geen voor-waarden gesteld aan het aantal bezoeken en dergelijke. Wel wordt van een aantal soorten een beschrijving gevraagd in verband met determinatie-problemen.

Aanvankelijk werden waarne-mingen van 57 soorten verza-meld. In de loop van de jaren groeide dit uit tot 86 soorten op dit moment. De gestreepte strandloper wordt vanaf 1 ja-nuari 2000 niet meer beoor-deeld door de CDNA (Commis-sie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna).

Vanaf 1981 tot en met 2001 is de soort jaarlijks vastgesteld met gemiddeld ruim vijf exem-plaren. Daarentegen is er geen geval van vóór 1961 bekend (Van den Berg & Bosman 1999). Tot nu toe is de soort het vroegst gezien op 2 mei en het laatst op 19 november. Met de waarneming op 29 april is een nieuwe grens gezet in de uiter-ste datum in het voorjaar.

Petersons Vogelgids (1976) classificeert de soort als 'dwaal-gast', Tirions Vogelgids (1987) als 'zeldzaam'. In beide gidsen wordt de soort nog Amerikaan-se gestreepte strandloper ge-noemd. De ANWB Vogelgids

van Europa (2000) vermeldt deze soort als 'de gewoonste Amerikaanse steltloper in Europa: een zeldzame maar regelmatige gast'.

In het werkgebied van de Vogelwerkgroep is dit de vijfde waarneming van de gestreepte strandloper. De soort werd in augustus 1981 voor het eerst waargenomen bij de Stichtse Brug. In september 1999 werden er maar liefst drie exemplaren gezien in een baggerdepot ten oosten van het Naardermeer, in mei 2000 was er een aanwezig in de Bovenmeent waar er in juli 2001 wederom een werd waargenomen (Derriks 2001).

Hoe komt het nu dat een soort als de gestreepte strandloper steeds vaker gezien wordt? De laatste decennia wordt niet alleen door een groter aantal mensen naar vogels gekeken, maar er wordt ook steeds nauwkeuriger waargenomen. Het in bezit hebben van een telescoop met statief behoort tegenwoordig tot de basisuitrusting van

een naar vogels kijkend mens. Het gevolg hiervan is dat ook de kwaliteit van de determinatiegidsen toeneemt. De vogel wordt eenvoudigweg beter herkend.

Als je tekeningen vergelijkt met de eerder genoemde veldgidsen van Peterson, Tirions en de ANWB Vogelgids, dan is de kwaliteit van de tekeningen enorm toegenomen. Ook het aantal tekeningen van niet alledaagse soorten neemt toe; van twee in 1976 naar vier in 1987 tot maar liefst zes gestreepte strandlopers in 2000. Een andere mogelijkheid, van het vaker waarnemen van de soort, zou kunnen voortkomen uit het feit dat het broedareaal, dat voorheen liep tot het Taimyrschiereiland, recent verder naar het westen is uitgebreid. Sinds 1980 worden er onregelmatig zomerwaarnemingen gedaan van baltsende mannetjes ten westen van de Karische Poort, net binnen Europa; de soort voldoet hiermee aan de criteria van mogelijke broedvogel van Eu-

ropa (Hagemeijer & Blair 1997). Mede hierom is het niet uitgesloten dat een aantal van de Europese gevallen betrekking heeft op uit Noordoost-Siberie afkomstige vogels.

Literatuur

Berg, A.B. van den & C.A.W. Bosman (1999). Avifauna van Nederland 1. Zeldzame vogels van Nederland. GMB Uitgeverij, Haarlem/Stichting Uitgeverij van de KNNV, Utrecht; 257.

Derriks, F. (2001). Opnieuw gestreepte strandloper in de Bovenmeent. De Korhaan 35(4): 93.

Dutch Birding Internet Site (<http://www.dutchbirding.nl>). 'Dutch Birding Search Alerts'.

Ferguson-Lees, J. & I. Willis (1987). Tirions Vogelgids. Uitgeverij Tirion, Baarn.

Grant, P.J. & L. Svensson (2000). ANWB Vogelgids van Europa. Vogelbescherming Nederland. Uitgeverij Tirion, Baarn.

Hagemeijer, W.J.M. & M.J. Blair (1997). The EBCC Atlas of European Breeding Birds: Their Distribution and Abundance. T & A D Poyser, London.

Peterson, R.T., G. Mountfort & P.A.D. Hollom (1976). Petersons Vogelgids. Uitgeverij Elsevier, Amsterdam/Brussel

Thijssen, Dr. Jac. P. (1904). Het Vogeljaar. Uitgeverij W. Versluys, Amsterdam.